Rašelinná stanoviště na jižním okraji nové přírodní památky. Foto Přemysl Tájek.

Přírodní památka Na Vážkách – přijďte sem nejen na vážky!

Pavla Tájková, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

CHKO Slavkovský les má od srpna novou rezervaci – přírodní památku Na Vážkách. Byla vyhlášena na Novém rybníce u Krásna a určitě stojí za návštěvu! Nový rybník má unikátní přírodní hodnotu hned z několika důvodů: má výjimečně čistou vodu a poskytuje domov jedné z našich nejvzácnějších vážek – vážce běloústé (*Leucorrhinia albifrons*). Čistá voda v PP Na Vážkách však láká nejen k průzkumu vážek, ale také k výletům či ke koupání.

PP Na Vážkách má rozlohu 2,7 ha a tvoří jí rybník s názvem Nový, který leží pod Komářím rybníkem (někdy jsou oba souhrnně nazývány jako Komáří rybníky nebo Komáří jezírka). Místo je ukryto hluboko v lesích asi 3 km SZ od města Krásno, dojedete sem však pohodlně na kole po lesních cestách. Oba rybníky napájejí Puškařovskou strouhu. Jejich vznik je datován do 16. století a je spojen s hornictvím. Nový rybník není dlouhodobě využíván k žádným rybochovným účelům a nedochází zde ani k umělému přihnojování či přikrmování ryb. V kombinaci s písčitým podložím je zde proto voda výjimečně čistá. Absence rybích predátorů a mírný sklon břehů umožňující přítomnost prosluněné mělké litorální zóny zde vytváří optimální podmínky pro vývoj vážek. Podobných rybníků je bohužel v dnešní krajině už jen pomálu. Nový rybník u Krásna lze proto nazvat vodní perlou, která zasluhuje ochranu.

Přírodovědný význam tohoto rybníka byl zjištěn teprve nedávno, v roce 2009, kdy zde byla objevena velmi vzácná vážka běloústá. Podrobný průzkum v roce 2010 pak ukázal, že zdejší populace vážky běloústé je jednou z nejpočetnějších v celé střední Evropě.

Souběžně s výzkumem docházelo ke změně vlastnických vztahů. Současný vlastník, město Loket, dal souhlas s vyhlášením přírodní památky, což se v letošním roce uskutečnilo.

V PP Na Vážkách bylo dosud zaznamenáno **26 druhů vážek**, ze vzácných druhů uvedených v červeném seznamu (Dolný et al. 2017) jsou to šidélko kopovité (*Coenagrion hastulatum*), šídlo sítinové (*Aeshna juncea*), páskovec kroužkovaný (*Cordulegaster boltonii*), vážka žlutavá (*Sympetrum flaveolum*) a vážka čárkovaná (*Leucorrhinia dubia*).
Početnost **vážky běloústé** byla v roce 2010 zjišťována metodou značení a zpětných odchytů, kdy se při prvním odchycení vážka šetrně označí unikátní kombinací skvrn na křídlech speciální značkovací barvou (používanou také k označování včelích královen). Po několika dnech se znovu provede odchyt a na základě poměru označených a neoznačených jedinců je podle vzorce vypočtena přibližná velikost populace na lokalitě. Výzkum probíhal v týdenních intervalech po dobu osmi neděl. Na základě tohoto výzkumu byla v PP Na Vážkách početnost vážky běloústé odhadnuta na neuvěřitelných deset až dvacet tisíc jedinců za sezonu (Blažková 2010).

Vyhlášení přírodní památky Na Vážkách by mělo zajistit především ochranu vzácné vážky běloústé a jejího biotopu. Cílem ochrany je zachování současného stavu – zejména vysoké čistoty vody, sklonu břehů a přítomnosti rašelinného a bylinného litorálu. Žádné změny v obhospodařování či zásahy tedy nejsou plánovány. Snahou ochrany přírody je ve spolupráci s vlastníkem zajistit dlouhodobé zachování rybníka jako takového a zabránit většímu kolísání vodní hladiny nebo vyschnutí rybníka. V budoucnosti pravděpodobně bude muset dojít k opravě hráze, která začíná protékat.
PP Na Vážkách je ukázkou lokality, kde se zájmy ochrany přírody mohou optimálním způsobem snoubit se zájmy místních obyvatel a výletníků. Společným cílem je totiž zachování krásného místa s křišťálově čistou vodou, které je již nyní oblíbeným místem k odpočinku a vykoupání. K rybníku je zákaz vjezdu motorových vozidel a také zde platí zákaz rozdělávání ohňů (jako všude v lese).

▲ Za vážkou běloústou se nemusíte vydávat nikam do bažin a nepotřebujete ani entomologickou síťku. Stačí si jen za slunného letního dne klidně sednout na prosluněný břeh a pozorovat. Brzy si k vám tato elegantní modrošedá vážka jistě přisedne. Foto Martin Černý.

Vyhlášení přírodní památky žádné další zákazy pro návštěvníky nestanovuje (tedy kromě cíleného odchytu a zabíjení vážek).
Velké poděkování patří především vlastníkovi, městu Loket, za dosavadní šetrný způsob obhospodařování a také za umožnění ochrany vážky běloústé na úkor komerčního chovu ryb. ■

Literatura:
Blažková P. (2010): Zhodnocení výzkumu vážek na lokalitě Nový rybník (k. ú. Krásno nad Teplou) – Ms., 8 pp. [Depon. in: AOPK ČR, RP Správa CHKO Slavkovský les, Mariánské Lázně].
Dolný A., Harabiš F., Holuša O., Hanel L. & Waldhauser M. (2017): Odonata (vážky), – In: Hejda R., Farkač J. et Chobot K. [eds.] 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. List of theatened species in the Czech republic. Invertebrates. AOPK ČR, Praha (in prep.).